

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution

---

Priština, dana 8. juna 2018. godine

IZVEŠTAJ

NACIONALNOG MEHANIZMA ZA SPREČAVANJE TORTURE OMBUDSMANA

u vezi sa posetom Centru za tražioce azila

Za: G. Bejtush Gashi, Ministar
Ministarstvo unutrašnjih poslova

G. Valon Krasniqi, direktor
Departman za državljanstvo, azil i migracije
MUP

G. Fitim Zariqi, direktor
Centar za tražioce azila, Magure

U skladu sa članom 135. stav 3. Ustava Republike Kosovo, i člana 17. Zakona 05/L-019 o Ombudsmanu, Nacionalni mehanizam za sprečavanje torture Ombudsmana posetio je Centar za tražioce azila,

8. juni 2018. godine

Datumi posete i sastav monitoring grupe

1. U skladu sa članom 17 Zakona br. 05 / L-019 o Ombudsmanu, Nacionalni mehanizam za sprečavanje torture (u daljem tekstu: NMST) Ombudsmana 12. marta 2018.godine posetio je Centar za tražioce azila u selu Magura, Opština Lipjan (u daljem tekstu: „Centar“). Monitoring grupa je bila u sastavu od zamenice Ombudsmana, jednog pravnika i jednog lekara.

Centar za tražioce azila

2. Centar za tražioce azila u Maguri je inaugurisan 2012. godine, i funkcioniše u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP). Uredbom (MUP) br. 02/2014 za funkcionisanje centra za tražioce azila (u daljem tekstu: Uredba), reguliše se pitanje funkcionisanja i upravljanja Centrom, uključujući proceduru prijema, registracije i kretanja tražilaca azila, unutar i van Centra.¹ Ova Uredba reguliše pitanje sanitarnih uslova, higijenu, ishranu, medicinsku pomoć, održavanje reda i discipline, kao i druga važna pitanja vezana za njeno funkcionisanje.²

Saradnja sa NMST tokom posete

3. Tokom posete osoblje Centra ponudilo je **NMST** punu saradnju, tako da je ekipa bez zakašnjenja imala pristup svim prostorima Centra. Ekipi su dostavljene sve informacije potrebne za obavljanje zadatka, kao i mogućnost da intervjuiše tražioce azila bez prisustva zvaničnika Centra.

Zlostavljanje

4. Tokom realizovane posete, NMST je evidentirao da je u ovom centru smešteno 21 tražilaca azila, dok je 11 ostalih lica smešteno u privatnom smeštaju u Lipljanu. Tražioci azila su uglavnom bili iz Irana, Libije, Palestine i Avganistana. NMST je razgovarao sa nekoliko tražioca azila koji su bili smešteni u ovom Centru. **NMST nije primio žalbe zbog zlostavljanja u ovom Centru.**

Prava tražilaca azila prema Zakonu br. 06/L-026 o azilu

5. Član 26. Zakona br. 06/L-026 o azilu, definisao je prava tražioca azila: da ostanu u Republici Kosovo, da imaju osnovne životne uslove, zdravstvenu zaštitu, osnovnu socijalnu pomoć, besplatnu pravnu pomoć, pravo na obrazovanje dece azilanata, pravo na slobodu misli i veroispovesti, pravo na zaposlenje i pravo na stručno usavršavanje.
6. Tokom posete realizovane dana 12. marta 2018. godine Centru za tražioce azila, NMST je primio žalbu jedne porodice koja je smeštena u ovom Centru. Njihova žalba se odnosila na socijalnu pomoć, koja se, prema njihovim tvrdnjama, ne sprovodi pravilno, a kurs na albanskom jeziku nije održan od trenutka kada su oni smešteni u ovaj centar.

---

¹ Uredba (MUP) br. 02/2014 za funkcionisanje centra za tražioce azila, član 1.

² Uredba (MUP) br. 02/2014 za funkcionisanje centra za tražioce azila, član 2.

7. NMST napominje da član 41 Zakona br. 06/L-026 izričito navodi da u svrhu integracije u društvo: “... licima sa statusom izbeglice i licima pod dodatnom zaštitom će se omogućiti učenje istorije, jezika i kulture Republici Kosovu.”
8. NMST napominje da član 28 Zakona br. 06/L-026 izričito navodi da „Podnosioci zahteva imaju pravo na smeštaj, hranu i odeću pruženim u robi, finansijskoj pomoći ili u kombinaciji tri mogućnosti, kao i na finansijsku pomoć za svakodnevne troškove.” Dalje, član 37 propisuje: “Lica sa izbegličkim statusom i lica sa statusom dodatne zaštite imaju pravo na neophodnu socijalnu pomoć pod istim uslovima kao i državljani Republike Kosova.”
9. Dana 25. aprila 2018. godine, u vezi sa gore pomenutim zahtevima azilanata, NMST je stupio u kontakt sa šefom Centra za tražioce azila, koji ga je obavestio da im je socijalna pomoć data, nadoknađujući i prethodne mesece, dok je kurs na albanskom jeziku počeo je da se održava od 27. marta 2018. godine.

Garancije protiv zlostavljanja

10. Član 5 Uredbe izričito navodi: „Zvaničnicima Centra je zabranjeno diskriminisati i vredati dostojanstvo azilanata, zbog rase, vere, pol, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkog mišljenja.” Takođe član 5, stav 2 iste Uredbe propisuje: “Nijedan azilant ne sme biti podvrgnut mučenju, nečovečnom ili ponižavajućem postupanju.” Član 6.3 Uredbe propisuje obavezu službenika Centra koji treba da obavesti tražioca azila u vezi sa pravima i obavezama, kao i o postupku azila, uključujući mogućnost dobijanja besplatne pravne pomoći i mogućnost kontakta sa predstavnicima UNHCR-a ili drugim organizacijama, koja se bave zaštitom prava izbeglica, u njegovom jeziku ili na jeziku koji razume.
11. NMST je obavešten da se azilanti informišu o njihovim pravima na različitim jezicima, putem nalepnica i brošura. Centru je takođe dostupna lista prevodilaca MUP-a. Besplatnu pravnu pomoć, ali u mnogim slučajevima i prevod, obezbeđuje nevladina organizacija CRPK (Civil Rights Program Kosovo). **NMST nije primio ni jednu žalbu od podnosilaca žalbi u vezi sa nepoštovanjem gore pomenutih prava.**
12. Takođe, NMST je primetio da u svim hodnicima Centra rade sigurnosne kamere, što predstavlja dodatnu garanciju protiv zlostavljanja.³

Materijalni uslovi

13. Tokom posete Centru za tražioce azila, NMST je posetio prostorije u kojima su se smestili azilanti, kao što su sobe za intervju, spavaće sobe, porodične sobe, sobe namenjene za aktivnosti za odrasle i decu, koje su bile opremljene TV, biblioteka, koja je opremljena malim brojem knjiga, igralište za decu koje je opremljeno igračkama, sobu u kojoj se mogu ostvariti verski obredi, kuhinja, koja je kompletirana nameštajem i perionica koja je opremljena dovoljno za kapacitet Centra.
14. Sve sobe pružaju pristojan smeštaj, grejanje, čistoću i dovoljno prirodnog osvetljenja. Centar ima odgovarajuća kupatila i toplu vodu bez prekida, u kojima se smešteni azilanti mogu tuširati koliko god budu želeli. Takođe, u dvorištu Centra je igralište za

---

³ Pogledajte standarde Evropskog komiteta za prevenciju torture i izveštaj o poseti Irskoj 2010. godine.

decu. **Uopšte, NMST smatra da Centar ispunjava sve uslove za smeštaj tražilaca azila.**

Hrana

15. Zakon o azilu i Uredba propisuju pravo azilanata na hranu. NMST je obavešten da se azilantima u Centru u toku dana pružaju tri obroka, dok se za azilante koji pate od bolesti kao što je dijabetes obezbeđuje hrana u saglasnosti sa lekarskim izveštajem. NMST je primetio da Centar poseduje kuhinju sa pratećom opremom koja je bila u dobrom i čistom stanju.
16. NMST je primio žalbe od lica koja traže azil, da je hrana koja im se pruža po kvalitetu slaba i da se služi hladna. Takođe primljene su žalbe u vezi sa rasporedom posluživanja večere.
17. Prema direktoratu, ovaj problem će biti rešen tako da će šef kuhinje u centru poslužiti azilante hranom, a ne kompanija koja snabdeva centar hranom.

Zdravstvena zaštita

18. NMST je obavešten da medicinske usluge strancima u ovom centru pružaj Centar za porodičnu medicinu i Univerzitetski klinički centar.
19. Član 9 Uredbe (Lekarski pregled) izričito navodi da profesionalno medicinsko osoblje obavlja opšti lekarski pregled azilanata nakon njihovog dolaska u Centru. Uredba dalje predviđa da svim azilantima preko 5 godina starosnog doba treba da se uradi test tuberkuloze i u prilog tome treba da im se uradi rentgen pluća.
20. Dalje, prema Uredbi, azilanti sa mentalnim ili fizičkim invaliditetom imaju pravo na lečenje i savetovanje. Direktor Centra je 12. marta 2018. godine obavestio NMST da Centar ima prostora za pružanje medicinskih usluga i da će angažovati odgovarajuće medicinsko osoblje kako bi Centar imao sopstvenu medicinsku uslugu.
21. NMST je obavešten da u trenutku kada se azilant smesti u centru, prvo mu se uradi rentgen pluća, obavljaju se laboratorijski testovi i opšti lekarski pregled. Troškove za lekove pokriva MUP. NMST je primetio da su svi podaci u vezi medicinskim uslugama koje su pružene azilantima evidentiraju se u njegovom ličnom dosijeu.

Deca

22. Tokom posete Centru, NMST je obavešten da jedna porodica koja traži azil, a koja je bila smeštena u ovom centru, imala jedno dete od 11 godina.
23. Član 13 Uredbe propisuje da se prilikom implementacije ove Uredbe treba uzeti u obzir najbolji interes deteta. Shodno ove Uredbe, deci koja su bila žrtve bilo kakvog oblika zlostavljanja, zanemarivanja, iskorišćavanja, mučenja ili okrutnog i nehumanog postupanja ili koji su patili od oružanih sukoba pružice se odgovarajuće usluge lečenja i savetovanje kada je to potrebno. Takođe, deci koja su smeštena u Centru će biti obezbeđen pristup zabavnim aktivnostima i igrama u skladu sa njihovim godinama. NMST primetio je da postoji igralište za decu u zgradi, ali i u dvorištu Centra.

24. Tokom posete, NMST je obavešten da aktuelno u Centru nema dece bez pratnje, i dece identifikovane žrtve nasilja i torture.

Disciplinske mere

25. Član 45 Uredbe propisuje disciplinske mere koje se mogu izreći tražiocima azila, ukoliko ne primene uputstva navedene u ovoj uredbi, a to su: odbijanje dozvole za izlazak, ograničenje pristupa TV ili Internetu. Ukoliko bilo ko od azilanata smeštenih u Centru ispoljava nasilje ili agresivno ponašanje, čime ugrožava red i bezbednost u Centru, isti se može smestiti u posebne prostorije Centra i slučaj se odmah upućuje nadležnim organima (policiji).

Procedure prijema

26. Član 6 Uredbe propisuje da Departman za državljanstvo, azil i migracije (DDAM) u okviru MUP-a, na osnovu relevantnih dokumenata, odlučuje da li pojedinac treba da se smesti u Centru ili na nekom drugom mestu. Centar putem prijave potvrđuje da je tražilac azila smešten, i ista se prilaže dosijeu tražioca azila. Posle toga, tražilac azila se obaveštava o pravima i obavezama, obavlja se njegova kontrola i lekarski pregled.

Postupak za podnošenje žalbi

27. Pitanje podnošenja žalbi regulisano je članom 19. Uredbe, kojim se propisuje da tražilac azila ima pravo da podnese žalbu rukovodiocu u vezi sa uslovima prijema i tretiranja od strane zvaničnika Centra. Žalba se zatim prosledi Departmanu za državljanstvo, azil i migraciju (DDAM) u okviru MUP-a u roku od 7 dana.
28. NMST primetio je da se na raspolaganju azilanata u Centru nalazi jedna kutija za žalbe koju je postavio Centar.
29. Na osnovu nalaza i postignutih konstatacija tokom posete, u skladu sa članom 135, stav 3 Ustava Republike Kosovo i člana 16 stav 4 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, Ombudsman preporučuje:

Ministarstvu unutrašnjih poslova

- **Da se prilagodite raspored hrane u skladu sa potrebama tražilaca azila, posebno kada se služe večeri.**
- **Da se obavesti NMST Ombudsmana o stanju u pogledu pružanja socijalne pomoći u skladu sa Zakonom o azilu.**
- **Da se obavesti NMST Ombudsmana o napretku kursa na albanskom jeziku i drugim aspektima integracije u društvo u Republici Kosovo.**

U skladu sa članom 132, stav 3 Ustava Republike Kosovo („Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da mu/joj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u saglasnosti sa zakonom“) i člana 28 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu („Autoriteti, kojima je Ombudsman uputio preporuke, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, [...] treba da odgovore u roku od trideset

(30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanoj formi o preduzetim radnjama u vezi navedenog pitanja“), ljubazno vas molimo da nas informišete o radnjama koje ćete preduzeti u vezi sa ovim pitanjem.

S poštovanjem,

Hilmi Jashari
Ombudsman